

Cultura i Espectacles

Un artista català d'èxit arraconat

La historiadora de l'art Esther Garcia-Portugués traça en un llibre la trajectòria de l'artista Mariano Andreu, de fama internacional i menystingut a Catalunya

Un art lliure i cosmopolita

Maria Palau
BARCELONA

Si per currículum fos, Mariano Andreu (1888-1976) seria un dels artistes catalans més coneguts i reconeguts. Però no és ni una cosa ni l'altra, més enllà de quatre especialistes que no es cansen de reivindicar-lo. Per no tenir, el públic no té ni la possibilitat de fer-se una opinió de la seva obra, ja que són escassos els museus del país que n'exposen alguna peça. Inclús tot un Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) fins fa res no conservava cap pintura seva. Ara ja la té i és un tros de peça, *Jeunes filles au balcon*, del 1924, quan Andreu ja feia quatre anys que s'havia instal·lat a París.

Nhi ha molts, d'artistes catalans invisibilitzats, però el cas de Mariano Andreu té una particularitat que el fa encara més injust: la seva carrera va estar trufada d'èxits a l'estranger. Als Estats Units (va rebre dos premis Carnegie, el 1933 i el 1939), a França (va ser escollit membre associat de l'Académie des Beaux Arts de l'Institut de France el 1958; va obtenir els títols de Chevalier, el 1931, i d'Oficial, el 1966, de l'Ordre National de la Légion d'Honneur)... La seva obra va lluir arreu, inclús al Japó, el 1927, com un dels artistes més representa-

tius de l'art francès, al costat dels gegants Picasso, Chagall i Matisse.

Aquesta és l'alta consideració que va tenir en l'àmbit internacional. Però, i al seu país? "Mentre triomfava a Europa, a Catalunya era menystingut", subratlla l'antiquari i historiador de l'art Artur Ramon, que posa com a prova d'aquest desdeny l'exposició que li va fer la Sala Parés el 1933: "Només va ser capaç de vendre una sola obra."

Va respirar l'últim perfum modernista a Barcelona i va començar a viatjar

Més de 40 anys després de la seva mort (a Biarritz, feu base de l'aristocràcia espanyola i francesa, i no desconnectat del tot: l'actriu Olívia de Havilland, amiga seva, el felicitava per Nadal), s'han mogut algunes fitxes per poder començar a reparar aquest incompreensible ostracisme. La historiadora de l'art Esther Garcia-Portugués ha posat ordre a la seva vida i a la seva obra en un llibre de gran format, publicat per Ars Nostrum Edicions. En 350 pàgines,

ressegueix tot el seu recorregut i cataloga la seva àmplia producció artística, de més de 1.200 peces adscrites a diverses disciplines.

"Andreu va tocar moltes teclès, i totes molt bé. Va excel·lir en tot el que va fer", subratlla aquesta experta, que en la seva investigació ha dedicat una atenció especial als dos *Marianos* que ella creu que van ser els més importants: l'il·lustrador de llibres i l'escenògraf i figurinista teatral. Sense des-

"El seu principal valor artístic és que recull l'esperit del seu temps", sosté Artur Ramon

merèixer-lo com a pintor ("colossal", diu Ramon).

Andreu va néixer a Mataró, però amb només un any la seva família es va establir a Barcelona. El museu de la capital del Marisme, per cert, és una d'aquestes poques institucions catalanes que vetllen obres seves, una de majúscula, si més no de mida: *L'orb* (1911-1914), un esmalt de tres metres. El Mariano esmaltador va ser el primer d'irrompre en l'escena de l'art. El seu mentor en aquesta tècni-

ca va ser Alexandre de Riquer. Andreu va respirar l'últim perfum modernista i viatjar a Londres per impregnar-se de les meravelles de l'escola Arts & Crafts. Aquí es va iniciar el seu veritable periple.

En un moment en què els artistes catalans (i d'arreu) es delien per anar a París, la meca de l'art, ell abans va voler conèixer Londres (una altra ciutat on va obtenir una enorme fama), i encara més abans Madrid, on va quedar enlluernat pel barroc espanyol (inclòs un Greco que tot just s'havia redescobert), i això ja diu molt de la seva personalitat. "Lliure", subratlla Garcia-Portugués. "I molt cosmopolita", rebla Ramon, que fins a finals de setembre presenta una petita exposició d'obres molt seleccionades al seu espai d'art del carrer Bailén. Els Ramon, galeristes des del 1911, han estat dels pocs però fidels col·leccionistes i promotors de l'art d'Andreu.

Mariano, i no Marià, que és com signava. En tot cas, Marian per als seus amics barcelonins de joventut, potser el més gran de tots Ismael Smith, amb el qual van compartir un posat dandi en la Catalunya del noucentisme. Una altra cosa és que milités cegament en aquest moviment. Ni en aquest ni en cap. Andreu no va perdre l'orems pels ismes, tot i

L'APUNT Tenir por a la cultura

Jaume Vidal

Sempre he tingut clara la dificultat que tenia la gent d'entrar a museus i, sobretot, a galeries d'art. Una amiga que acaba d'obrir una llibreria em diu que també nota que costa que la gent hi entri. "Hi ha por", ho diu textualment. No tant a les biblioteques, potser perquè es van avançar en el temps al que fan ara les llibreries d'obrir-se al veïnat, de fer activitats com els clubs de

lectura, presentacions, i de pensar en la canalla. Sembla un contrasentit "tenir por" a la cultura, però és així de real. La gent entra en un camp de futbol tranquil·lament, tot i que sovint hi ha brots de violència. Les llibreries solen ser sinònim de pau, però "tenen por". La causa de tot plegat és que potser hi ha qui ha fet de la cultura un territori privat i vetat. I ha de ser tot el contrari.

Mariano Andreu, el 1938. 'Le cirque' (1930), un esplèndid oli de localització desconeguda. 'Retrat d'Ismael Smith vestit de torero' (1913). I Artur Ramon i Esther Garcia-Portugués ■ ARXIU / JOSEP LOSADA

que de gairebé tots en va pouar alguna cosa que li interessava, sobretot del cubisme i del surrealisme.

"No va fer cap revolució artística, no es va sotmetre als postulats de cap avantguarda, però, com una esponja, va tenir la capacitat d'absorbir-ho tot per crear un llenguatge personal. El principal valor de la seva obra és que recull l'esperit del seu temps. Andreu és per ell mateix un isme, una illa perduda en un ocell en plena metamorfosi", sosté

Els experts esperen una gran exposició al MNAC, que fins fa poc no tenia cap pintura seva

Ramon, que es nega a posar el focus exclusivament en aquest seu moment tan fulgurant en el període d'entreguerres, endollat en la recerca del classicisme, que és el que tocava fer llavors. "No és menys bo el Mariano Andreu hiperrealista dels anys quaranta i cinquanta que mira les natures mortes del Segle d'Or", considera.

Per comprovar-ho en viu no queda cap altra opció que esperar que el MNAC es decideixi a fer-li una exposició que l'abordi de manera integral. Garcia-Portugués fa temps que ho està intentant moure. No serà fàcil reunir una obra tan disseminada. Però per a algunes peces només caldrà tornar a la cantonada. Són les que el mateix Andreu va donar a la Junta de Museus just després que l'Institut del Teatre li hagués atorgat la medalla honorífica, el 1963. Un llegat que durant un temps, poc, es va exhibir al Palau Güell, llavors seu del Museu de les Arts Escèniques, però que acabaria condemnat en un focse magatzem, d'on no ha sortit mai més. Estranya manera que té el país d'agrair la generositat dels seus artistes. ■